

บทคัดย่อ

การศึกษาในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ทบทวนรูปแบบการฝึกทักษะอาชีพก่อนปล่อยที่ส่งผลต่อกระบวนการคิดวิเคราะห์ของผู้ต้องขังตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน 2. สร้างทักษะการคิดวิเคราะห์เพื่อเตรียมความพร้อมสู่การประกอบอาชีพสำหรับผู้ต้องขังทัณฑสถานบำบัดพิเศษลำปาง เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วม เครื่องมือที่ใช้แบ่งเป็น 2 ประเภทได้แก่ 1) เครื่องมือเก็บข้อมูลเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ประกอบด้วย เวทีเสวนา เวทีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และการประชุมกลุ่มย่อย 2) เครื่องมือเก็บข้อมูลเพื่อการวิเคราะห์ ประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์ แบบสอบถาม แบบบันทึก(ของกลุ่มเป้าหมาย) และ การสังเกต และใช้กระบวนการผลิตเกษตรอินทรีย์ การปลูกกล้วยหอมทอง เป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนกิจกรรมทั้งหมด

จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่าในการฝึกวิชาชีพสำหรับผู้ต้องขังในทัณฑสถานบำบัดพิเศษลำปางที่ผ่านมา กระบวนการเชิงอาชีพขาดการมีส่วนร่วมกับเจ้าของปัญหาคือผู้ต้องขัง ไม่ได้พิจารณาความต้องการของผู้ที่ต้องการฝึกเป็นสำคัญ การฝึกอบรมเป็นโปรแกรมที่ถูกกำหนดมาแล้วโดยทัณฑสถานบำบัดพิเศษลำปาง ไม่ได้เกิดจากความต้องการหรือความสนใจโดยตรงของผู้ต้องขัง ทำให้ส่งผลต่อความสนใจและเข้าใจ การฝึกทักษะอาชีพ เป็นการถ่ายทอดความรู้ หรือทักษะความชำนาญ จากวิทยากรเพียงด้านเดียว แต่ไม่มีการพัฒนาเป็นกระบวนการที่กำหนดไว้อย่างต่อเนื่องระยะยาว เป็นการสอนหน้าห้องเรียน ไม่มีการลงมือฝึกปฏิบัติอย่างเข้มข้นและปฏิบัติงานได้จริงภายหลังการพ้นโทษ

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 มีข้อค้นพบสำคัญคือการคิดวิเคราะห์ที่มีความสำคัญต่อกระบวนการเชิงอาชีพคือ 1) ผู้ต้องขังสามารถระบุนิยามความรู้ในอาชีพ 2) มีความเข้าใจในการทำกิจกรรมอันเกิดจากการมีส่วนร่วม ซึ่งนำไปสู่ 3) ความมั่นใจในตัวเอง 4) ความสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ อันมีความหมายต่อ 5) การเห็นคุณค่าในตัวเอง ซึ่งการเห็นคุณค่าในตัวเองและความมั่นใจในตนเองเป็นปลายทางที่มีความหมายต่อการดำรงอาชีพของผู้ต้องขังที่จะเป็นอิสระในอนาคต และจะไม่กระทำผิดซ้ำจนต้องหวนกลับมาที่เดิมอีก ผู้ต้องขังมีความคิดที่ว่า “ไม่กลับไปกระทำผิดซ้ำอีก” สรุปได้ว่าผู้ต้องขังมีการเปลี่ยนแปลงในเรื่องของทักษะการคิดมากขึ้น มีความสามารถในการหาความสัมพันธ์เชิงเหตุผล เกิดความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่ให้ปฏิบัติ ความช่างสังเกต ช่างสงสัยและช่างถาม สามารถที่จะตีความ โดยสร้างความเข้าใจที่เกินกว่าสิ่งที่มีข้อมูลให้ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ เหล่านี้ของผู้ต้องขังทำให้ผู้ต้องขังมีความคิดว่า “เราทำได้” “เราสามารถทำในสิ่งที่ไม่เคยทำได้” จากความรู้ความเข้าใจและความสามารถที่มี ทำให้มีความภาคภูมิใจในตัวเอง จนรู้สึกกว่า “เราเห็นคุณค่าในตัวเองมากขึ้น”

คำสำคัญ การคิดวิเคราะห์ ผู้ต้องขัง การฝึกทักษะอาชีพ